

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI
Examination—April, 2016 (Two Year Diploma Courses)

GROUP—COMMERCE

[TIME ALLOWED—3 HOURS]

(MARKS—100)

FINANCIAL ACCOUNTING (THEORY)

Marks

1. (a) Fill in the blanks (any five) :—

5

(i) Money value of the reputation of business is known as .....

(a) Copyright	(b) Goodwill
(c) Patents	(d) Trademark.

(ii) Accounts of properties is called as .....

(a) Personal A/c	(b) Real A/c
(c) Nominal A/c	(d) None of above.

(iii) Goods returned to the suppliers should be accompanied by .....

(a) Bill	(b) Cash Memo
(c) Debit note	(d) Credit note.

(iv) Goods or amount taken by the proprietor for his personal use should be debited to .....

(a) Sales A/c	(b) Drawing A/c
(c) Purchase A/c	(d) Cash A/c.

(v) Machinery A/c shows ..... balance.

(a) Debit	(b) Credit
(c) Nil	(d) Real.

(vi) Bank Reconciliation statement is prepared by .....

(a) Trader	(b) Bank
(c) Seller	(d) Purchaser.

(b) State true or false (any five) :—

5

(i) Debit balance of pass book represents overdraft.

(ii) A Trial balance is a list of ledger balances.

(iii) Depreciation is charged only on fixed asset.

(iv) Amount of prepaid expenses appears on liability side.

(v) Cash memo is used for credit purchase or sale.

(vi) Cash discount is not recorded in the books of accounts.

(c) State long form (any five) :—

5

(i) C/d	(ii) L. F.	(iii) J. F.
(iv) Dr.	(v) Cr.	(vi) A/c.

[Turn over

(d) Match the pairs :—

5

(1) Asset	(i) A book of original entry
(2) Overdraft	(ii) Two parallel lines
(3) Journal	(iii) Building
(4) Crossed Cheque	(iv) Credit sid of plc A/c
(5) Incomes	(v) Saving A/c
	(vi) Current A/c.

2. Attempt any *two* of the following :—

16

(a) Enter the following transactions in the books of Mahendra :—

- 2011 Sep. 1. Bought goods of Rs. 16,000 from sunil at 5% Trade discount.
 2. Sold half the goods purchased from Sunil to Vinod at 20% profit on cost.
 5. Purchased machinery for cash Rs. 20,000 and paid Rs. 1,000 installation charges.
 9. Paid to Vijay Rs. 11000 on account.
 15. Paid light bills Rs. 1,000.
 18. Sold remaining goods purchased 1st Sept. from Sunil to Sham at 25% profit on cost.
 20. Paid printing and stationary Rs. 2,000.
 25. withdraw cash from bank for personal use Rs. 2,000.
 30. Paid rent Rs. 2,000.
 30. Paid salary Rs. 5,000.

(b) Classify the following accounts under the types of Personal, Real and Nominal Accounts:—

(i) Freight A/c	(ii) Furniture A/c	(iii) Discount A/c
(iv) Bank of India A/c	(v) Wages A/c	(vi) Goods A/c
(vii) Capital A/c	(viii) Loan A/c	(ix) Machinery A/c
(x) Sundry Exps. A/c	(xi) Bank Charges A/c	(xii) Cash A/c
(xiii) Goodwill A/c	(xiv) Motor Car A/c	(xv) Copyright A/c.

(c) What is importance of Bank Reconciliation Statement ?

(d) What is need of depreciation ?

3. Attempt any *two* of the following :—

16

(1) From the following ledger balance prepare Trial Balance of Mr. Rakesh as on 31st March 2011 :—

Particulars	Amount	Particulars	Amount
Capital	50,000	Creditors	5,000
Plant and Machinery	8,000	Land and Building	10,500
Insurance	3,600	Office exps.	1,700
Drawings	4,000	Carriage in ward	1,400
Motor Car	5,400	Rent, Rates and Taxes	2,300
Stock (1-4-2010)	14,000	Reserve for doubtful	
Cash at Bank	1,200	debts	500
Wages	2,800	Sales	28,500
Debtors	13,000	Outstanding Exps.	400
Purchases	10,500	Salaries	5,000
		Bad debts	1,000

- (2) Prepare a simple Cash Book of Mr. Shri. Ram From following details :—

- 2009 Feb. 1. Balance of cash Rs. 65,500.
 2. Brought additional capital Rs. 12,000.
 4. Received from Nilesh on account Rs. 3,800.
 7. Purchased goods for Rs. 6,000.
 10. Purchased stationery for office use Rs. 1,200.
 12. Received Rent Rs. 5,000.
 15. Paid insurance premium of Rs. 1,500.
 17. Sold goods for Cash Rs. 15,000.
 20. Purchased 10% debentures Rs. 5,000.
 25. Paid telephone bill Rs. 1,200
 28. deposited in to bank Rs. 4,000.

(c) Give reasons of disagreement of cash book and pass book.

(d) Explain the fixed assets and current assets briefly.

4. Attempt of the following :—

8

- (a) Deluxe company purchased a furniture worth Rs. 80,000 on 1st April 2009 and additional furniture on 1st Oct. 2009 worth Rs. 60,000.

They charged depreciation at 15% p.a. on fixed instalment method. On 1st Oct. 2011 they sold out furniture for Rs. 60,000 which was purchased on 1st April 2009. Prepare furniture A/c and depreciation A/c for the year 2009-10, 2010-11 and 2011-12 assuming that the financial year closes on 31st March every year.

- (b) The Bank column of cash book showed a debit balance of Rs. 49,000 on 31st Oct. 2011. While comparing the cash book balance with the pass book balance following differences were noted :—

8

- (i) Cheques of Rs. 9,000 and Rs. 15,000 were deposited but were not collected and credited by Bank till 31st Oct. 2011.
- (ii) Our debtor directly deposited Rs. 8,000 in to the Bank A/c not recorded in cash book.
- (iii) Bank credited interest on investment Rs. 500.
- (iv) Cheque of Rs. 10,000 issued but not presented for payment to the Bank.
- (v) Bank paid insurance premium Rs. 6,000 but not entered in the cash book.
- (vi) Bank debited Bank charges Rs. 100.

5. Write short note on (any four) :—

16

- (i) Credit Note   (ii) Current Assets   (iii) Ledger
- (iv) Personal A/c   (v) Cash book.

6. From the following Trial Balance of M/s Manali Traders You are required to prepare a Trading and Profit and Loss Account for the year ended 31st March 2011 and Balance Sheet as on that date :—

16

Trial Balance as on 31st March 2011.

Particulars	Amount	Particulars	Amount
Drawings	3,000	Capital	85,000
Opening stock	10,000	Creditors	45,000
Purchases	82,400	Sales	1,44,000
Office Salaries	6,000	R.D.D.	1,000
Royalty	2,000	Return outward	2,400
Trade exps.	1,600	Bills payable	5,000
Advertisement	5,200	Outstanding wages	2,600
Wages	10,400		
Cash in hand	8,000		
Sundry debtors	51,000		
Bad debts	400		
Investment	16,000		
Motor Car	30,000		
Furniture	10,000		
Office Rent	3,400		
Plant and Machinery	30,000		
Free hold property	10,000		
Bills Receivables	4,000		
Interest	1,600		
	2,85,000		2,85,000

Adjustments :—

- (1) Closing stock was valued at Rs. 15,000.
- (2) Depreciation on free hold property at 10% and motor car by 25% p.a.
- (3) Write of Rs. 1,000 as bad debts and provides 5% R.D.D. on sundry debtors and provide 2% for discount on debtors and creditors.
- (4) 10% interest on investment is accrued for 6 months.
- (5) Office salary Rs. 1,000 paid in advance.

[इंग्रजी]

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI**Examination—April, 2016 (Two Year Diploma Courses)****GROUP—COMMERCE****[TIME ALLOWED—3 HOURS]****(MARKS—100)****FINANCIAL ACCOUNTING (PRACTICAL)***Instructions.—Neatness and cleanness in importants.*

	Marks
1. (a) Classify the following into asset, liability, income and expenditure :—	10
(i) Plant and machinery (iii) Royalty (v) Bills Payables (vii) Depreciation (ix) Salary (xi) Cash at bank (xiii) Cash in Hand (xv) Outstanding salary (xvii) Carriage (xix) Furniture (xxi) Prepaid insurance (ii) Repairs and maintenance (iv) Bills receivables (vi) Goodwill (viii) Travelling exps. (x) Patents (xii) Bank overdraft (xiv) Rent received (xvi) Bank loan (xviii) Dividend received (xx) Motor car (xxii) Computer.	
(b) What is mean by capital expenditure, revenue expenditure and deferred revenue expenditure. Explain with example.	10
2. (a) Classify the following account under personal, real and nominal account :—	10
(i) Capital A/c (iii) Cash A/c (v) Salary A/c (vii) Stationery A/c (ix) Goodwill A/c (xi) Goods destroyed by fire A/c (xiii) Furniture A/c (xv) Rent A/c (xvii) Copyright A/c (xix) Wages A/c (ii) Computer A/c (iv) Bank A/c (vi) Mumbai municipal corporation (viii) Mr. Sudhir A/c (x) Bills Payable A/c (xii) Repairs A/c (xiv) Prepaid insurance (xvi) Telephone bills A/c (xviii) Octroi A/c (xx) Building A/c	

[Turn over]

(b) Following balances are extracted from the Ledger of Mr. Ajay as on 31st March 2015. Prepare Trial Balance as on that date :—

10

Particulars	Amount	Particulars	Amount
Capital	450,000	Plant and Machinery	300,000
Drawings	25,000	Sales return	7,000
Investment	10,000	Bank charges	500
Building	70,000	Coal, Gas and Water	10,000
Debtors	20,000	Bills Receivables	20,000
Creditors	25,000	Bills Payable	10,000
Bank Loan	15,000	Trade exps.	500
Furniture	60,000	Royalty	9,000
General Insurance	2,000	Purchases	235,000
Sales	360,000	Salary	20,000
Cash in hand	5,000		
Opening Stock	40,000		
Bad debts	1,000		
Carriage inwards	5,000		
Wages	20,000		

3. Prepare following vouchers with imaginary information:—

20

(a) Credit Memo

(b) Receipt

(c) Petty cash voucher

(d) Credit Note

4. Journalise following transactions and post them to Ledger Accounts and balance the same in books of Mr. Shivaji.

20

2015 April

(a) Mr. Shivaji Started business with cash Rs.100,000

(b) Cash Sales Rs. 20,000.

(c) Goods purchased for cash Rs. 15,000.

(d) Paid Salaries Rs. 10,000.

(e) Purchased Furniture on Credit from Ashish Traders Rs. 25,000.

(f) Paid cash to Ashish Traders Rs. 15,000.

5. Oral.

10

6. Term work.

10

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI

Examination—April, 2016 (Two Year Diploma Courses)

GROUP-COMMERCE

[वेळ — ३ तास]

(एकूण गुण—१००)

इन्शुरन्स मॅनेजमेंट (थिअरी)

गुण

१. (अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा (कोणतेही पाच) :-

५

- (१) विमा हा ..... तत्वावर चालतो.
 (अ) प्रमाणबद्ध वर्गणी (ब) समान वर्गणी (क) क्षमतेवर अवलंबून वर्गणी.
 (२) एक बचतीचा मार्ग म्हणून आयुर्विमा इतर मार्गापेक्षा ..... ह्या बाबतीत जास्त चांगला आहे.
 (अ) करलाभ (ब) संकटसमयी (क) उपयुक्त (ड) मूल्यवर्धित.
 (३) अंतरिम बोनस ..... या कालावधीसाठी अस्तित्वात असतो.
 (अ) पॉलिसी चालू स्थितीत असेल तोपर्यंत (ब) पुढील मूल्यांकनाच्या दिनांकापर्यंत (क) पुढील बोनस घोषित होईपर्यंत.
 (४) आयकर कायदा यावर्षी ..... पास झाला.
 (अ) १९६१ (ब) १९५८ (क) १९५७.
 (५) दि न्यू इंडिया इन्शुरन्स कंपनी लि. चे मुख्य कार्यालय ..... येथे आहे.
 (अ) मुंबई (ब) दिल्ली (क) कोलकाता.
 (६) अग्नी विमा करार हा ..... मुदतीचा करार आहे.
 (अ) दीर्घ अवधी (ब) अल्प अवधी (क) मध्यम अवधी.

(ब) खालील विधाने बरोबर की चूक ते सांगा (कोणतीही पाच) :-

५

- (१) ज्या विमाकारकाकडे एजंट काम करतो त्यानुसार एजंटची कर्तव्ये बदलतात.
 (२) युलिपमध्ये विमित रक्कम वार्षिकीकृत हप्त्याच्या ५ पटीपेक्षा कमी असू नये.
 (३) न्यायालयापुढे वारसांनी दाखल केलेले शपथपत्र हे स्वामित्वाचा पुरेसा पुरावा आहे.
 (४) विमित व्यक्ती विमाकारकाच्या परवानगीनेच नोकरीधंदा बदलू शकतो.
 (५) पीक विमा शेतकऱ्यांना उपयोगी नसतो.
 (६) काही पॉलीसीखाली विमित रक्कम दरवर्षी वाढते किंवा कमी होते.

(क) पूर्ण रूप लिहा :-

५

- (१) IRDA (२) FPR (३) SA (४) EPS (५) ICICI pru. (६) GIC.

(ड) योग्य जोड्या लावा (कोणत्याही पाच) :-

५

“ अ ” गट

“ ब ” गट

(१) तरण विमापत्र	(अ) १९९९
(२) विमाहित	(ब) १८ वर्षांच्या आत
(३) अज्ञान	(क) आयातदार व निर्यातदार यांच्या सोयीने.
(४) अभिहस्तांकरण (Assignment)	(ड) १८ वर्षांवरील
(५) इर्डा (IRDA)	(इ) विमा उभारणीचा पाया
	(फ) विमापत्रकाचे हक्कांचे हस्तांतर.

[उलटून पहा]

२. कोणतेही दोन सोडवा :-

१६

- (अ) विमा व्याख्या, अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ब) विमा पॉलिसीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (क) मुक्त व्यवस्थेतील (Liberlisation) विम्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ड) जोखीम व्यवस्थापनाची व्याख्या व अर्थ स्पष्ट करा.

३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

१६

- (अ) अग्निसंरक्षण आणि कमीतकमी धोका (तोटा) स्पष्ट करा.
- (ब) विमा पॉलिसीवरील कर्ज स्पष्ट करा.
- (क) विमा कायदा.
- (ड) अपघात विमा.

४. दीर्घोत्तरी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

१६

- (अ) विकास अधिकाऱ्याची पात्रता
- (ब) सागरी विमा
- (क) विमा दावा सेटलमेंट
- (ड) बोनस पद्धत.

५. टिपा द्या (कोणत्याही चार) :-

१६

- (अ) आयुर्विम्याची वितरण साखळी
- (ब) विमाच्या गरजा
- (क) आयुर्विम्यातून कर बचत
- (ड) विमा पॉलिसी विक्रयचा शेवट
- (इ) मोटार विमा.

६. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

१६

- (अ) इर्डा (IRDA) चे महत्त्व
- (ब) जोखीम व्यवस्थापनाची हत्यारे (Tools)
- (क) विशिष्ट गरजेसाठीचा विमा प्लॅन
- (ड) सामाजिक (Social) विमा.

(ENGLISH)

[TIME ALLOWED — 3 HOURS]

(MARKS — 100)

INSURANCE MANAGEMENT (THEORY)**Marks**

1. (a) Fill in the blanks (MCQ Type) :—

5

- (i) Insurance works on principal of .....
  - (a) Proportional Contribution (b) Equal contribution
  - (c) Contribution dependant on affordability.
- (ii) Life insurance is better than other avenues of saving in respect of .....
  - (a) Tax benefit (b) Usefulness
  - (c) In emergency (d) Appriciation.
- (iii) For what period is an interim bonus valid .....
  - (a) For as long as the policy is in force
  - (b) Till the next valuation date
  - (c) Till the next declaration of bonus.
- (iv) Income Tax Act, was passed in ..... year.
  - (a) 1961 (b) 1958 (d) 1957.
- (v) The New India Insurance Company Ltd's head office is located in ..... city.
  - (a) Mumbai (b) Delhi (c) Calcutta.
- (vi) Fire Insurance contract is for ..... period
  - (a) Long period (b) Short period (d) Medium period.

(b) True or false (any five) :—

5

- (i) The functions of an agent differ according to the insurer he is working for.
- (ii) In ULIPs the SA not be less than 5 times the annualised premium.
- (iii) An affidavit filed before a court by the heirs is adequate evidence of title.
- (iv) The life insured can change his job only with the consent of the insurer.
- (v) Crop insurance is not useful for farmers.
- (vi) The sum assured under some policies increase or decrease every year.

(c) State the long form (any five) :—

5

- (i) IRDA (ii) FPR (iii) SA (iv) EPS (v) ICICI pru (vi) GIC.

(d) Match the pairs :—

5

"A" Group	"B" Group
(i) Floating Policy	(a) 1999
(ii) Insurance Intrest	(b) Within 18 years
(iii) Minor	(c) For the facility of Importer and Exporter.
(iv) Assignment	(d) Above 18 years
(v) IRDA	(e) Base of Insurance establishment.
	(f) Transfer of Insurance policies right.

[Turn over]

2. Attempt (any two) :— 16
- (a) Defination, meaning and features of Insurance.
  - (b) Explain types of life insurance policies.
  - (c) Explain role of insurance in Liberlisation process.
  - (d) Defination and meaning of risk management.
3. Attempt (any two) :— 16
- (a) Explain fire protection and loss minimisation.
  - (b) Loan on life policy.
  - (c) Insurance Act.
  - (d) Accident Insurance.
4. Brief Answers (any two) :— 16
- (a) Qualification of development officer.
  - (b) Marine Insurance
  - (c) Claim Settlement
  - (d) Bonus procedure.
5. Write short notes (any four) :— 16
- (a) Distribution channels in life insurance.
  - (b) Insurance needs.
  - (c) Tax savings through life insurance
  - (d) Closing sale of policy
  - (e) Motor Insurance.
6. Attempt (any two) :— 16
- (a) Importance of IRDA
  - (b) Tools used in Risk Management
  - (c) Insurance plan for Special Need
  - (d) Social Insurance.
-

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI

Examination—April, 2016 (Two Year Diploma Courses)

GROUP—COMMERCE

[वेळ—३ तास]

(एकूण गुण—१००)

इश्युरन्स मॅनेजमेंट (प्रात्यक्षिक)

सूचना.— (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

	गुण
१. सविस्तर उदाहरण द्या.—आयकर कायद्याच्या विमासंबंधीच्या सवलतीची आकडेमोड द्या. (काल्पनिक आकडे गृहीत धरा).	२०
२. सर्वसाधारण विमा दाव्याची कागदपत्रे तयार करा आणि दावा सेटलमेंट स्पष्ट करा.	२०
३. विमा हप्ता भरण्याची स्लिप आणि विमा पॉलिसी तयार करा.	२०
४. आयुर्विमा प्रतिनिधी किंवा सर्वसाधारण विमा प्रतिनिधीची मुलाखत सविस्तरपणे लिहा.	२०
५. तोंडी परीक्षा.	१०
६. टर्म वर्क.	१०

(ENGLISH)

[TIME ALLOWED—3 HOURS]

(MARKS—100)

INSURANCE MANAGEMENT (PRACTICAL)

Instructions.— (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicates full marks.

	Marks
1. Give detail example.— Calculation of concession rebate under Income Tax Act for Insurance (Take Imaginary Figures).	20
2. Preparation of claim document and claim settlement of General Insurance.	20
3. Preparation of premium payment slip and preparation of policy—Give full format.	20
4. Give detail interview of Life Insurance Agent or General Insurance Agent.	20
5. Oral.	10
6. Term work.	10

[मराठी] [इंग्रजी]

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI
Examination—April, 2016 (Two Year Diploma Courses)

GROUP—COMMERCE

[वेळ—३ तास]

(एकूण गुण—१००)

बँकींग (थिअरी)गुण
५

१. (अ) खालील रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) :—

- (१) बँक ही ..... संस्था आहे.
- (२) नौमरण पत्र हे ..... चलनक्षम दस्तऐवज आहे.
- (३) ई. व्यवसायामध्ये पैसे ..... ने दिले जातात.
- (४) प्रमुख किल्लीला (Master Key) ..... या नावानेही ओळखले जाते.
- (५) जमीन व इमारत ही ..... मालमत्ता आहे.
- (६) ..... बँक क्लिअरींग हाऊस म्हणून काम करते.

(ब) खालील वाक्य चूक की बरोबर ते ओळखा (कोणतेही पाच) :—

५

- (१) नजरगहाण प्रभारामध्ये प्रतिभूतीचा ताबा व मालकी हक्कही धनकोकडे हस्तांतरीत होत नसतात.
- (२) निर्यात व्यापाऱ्याच्या विनंतीनुसार आयात व्यापाऱ्याची बँक पतपत्र देते.
- (३) सागरी विमापत्रक जहाज कंपनी निर्गमित करते.
- (४) चालू खात्यातून पैसे कितीही वेळा काढण्याकरिता मर्यादा नसते.
- (५) भागधारक हा कंपनीचा मालक असतो.
- (६) चालू खात्यात शिल्लक असलेल्या रकमेपेक्षा जास्त रक्कम काढल्यास ग्राहक बँकेचा ऋणको (Debtor) होतो.

(क) खालील शब्दांचे (Long Forms) बर्याच प्रकार लिहा (कोणतेही पाच) :—

५

- (१) ATM
- (२) CRR
- (३) EXIM
- (४) NEFT
- (५) FDI
- (६) IDBI.

(ड) खालील जोड्या जुळवा :—

५

'अ' गट

'ब' गट

- (१) इमारत
- (२) सोने
- (३) भारतीय रिझर्व बँक
- (४) बँकींग नियमन कायदा
- (५) लघु कर्जदार

- (अ) तारण
- (ब) व्यावसायिक बँका
- (क) १९४९
- (ड) गहाण
- (इ) मध्यवर्ती बँक
- (फ) मर्यादित आर्थिक गरजा.

[उलटून पहा]

२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :—

- (अ) बँकेची व्याख्या द्या. बँकेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (ब) धनादेशाची व्याख्या द्या. धनादेशाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (क) चलनक्षम दस्तऐवजाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (ड) भारतीय मनी मार्केटचे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :—

१६

- (अ) म्युच्युअल फंड थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (ब) इंटरनेट बँकींग म्हणजे काय ? इंटरनेट बँकींगचे फायदे सांगा.
- (क) आभासी चलनक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय व त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ड) कर्ज देण्याची तत्वे स्पष्ट करा.

४. थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या (कोणतेही दोन) :—

१६

- (अ) पारंपारिक व्यवसाय व ई. व्यवसाय यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) लॉकर सुविधा उघडण्याची कार्यपद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- (क) ' विनिमय विपत्र ' आणि ' वचनचिठ्ठी ' यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ड) समाशोधन गुहाची विविध कार्ये स्पष्ट करा.

५. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :—

१६

- (अ) चालू ठेव खाते.
- (ब) रोख राखीव निधी (CRR) ' प्रमाण ' व वैधानिक तरलता गुणोत्तर (SLR) प्रमाण यातील फरक स्पष्ट करा.
- (क) भारतीय रिझर्व बँकेची (RBI) आर्थिक कार्ये स्पष्ट करा.
- (ड) मनी मार्केटचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (इ) ट्रेझरी बिल - थोडक्यात स्पष्ट करा.

६. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :—

१६

- (अ) मनी मार्केटची साधने स्पष्ट करा.
- (ब) डेबीट कार्ड व क्रेडीट कार्ड म्हणजे काय व त्याचे फायदे सांगा.
- (क) धनादेशाची व्याख्या द्या व धनादेश अनादरित करण्यासाठी दिली जाणारी कोणतीही ६ कारणे सांगा.
- (ड) ' विनिमय विपत्राची ' व्याख्या द्या व विनिमय विपत्राचे कोणतेही चार प्रकार स्पष्ट करा.

(ENGLISH)

[TIME ALLOWED—3 HOURS]

(MARKS—100)

BANKING (THEORY)**Marks**

1. (a) Fill in the blanks any *five* of the following :— 5
- (1) Bank is ..... institution.
  - (2) Bill of lading is a ..... negotiable Instrument.
  - (3) In e-business, payments have to be made .....
  - (4) Master key is also known as .....
  - (5) Land and building is considered as ..... property.
  - (6) ..... bank acts as a clearing house.
- (b) State whether the following statements are *true* or *false* any *five* of the following :— 5
- (1) In case of Hypothecation, neither ownership nor possession is passed on to the creditor.
  - (2) Letter of credit is issued by the opening bank as per the request of the exporter.
  - (3) Marine Insurance Policy is issued by the shipping company.
  - (4) There is no limit on withdrawals from a current account.
  - (5) Shareholder is owner of the company.
  - (6) A customer becomes the debtor if current account is overdrawn.
- (c) State the long forms any *five* of the following :— 5
- (1) ATM
  - (2) CRR
  - (3) EXIM
  - (4) NEFT
  - (5) FDI
  - (6) IDBI.
- (d) Match the following :— 5
Group ' A '	Group ' B '
(1) Building	(a) Pledge
(2) Gold	(b) Commercial bank
(3) RBI	(c) 1949
(4) Banking Regulation Act	(d) Mortgage
(5) Small Borrower	(e) Central bank
	(f) Limited financial needs.

[Turn over]

2. Attempt any *two* of the following :—
- (a) Define Bank. Explain different types of Banks.
  - (b) Define Cleque. Explain Types of Cheques.
  - (c) Types of Negotiable Instruments.
  - (d) Explain in short Components of Indian Money Market.
3. Attempt any *two* of the following :— 16
- (a) Write a note on Mutual Funds.
  - (b) What is Internet Banking ? Advantages of Internet Banking.
  - (c) What is Quasi Negotiable Instruments ? Explain its Features.
  - (d) State and explain principles of good lending.
4. Answer in brief any *two* of the following :— 16
- (a) Difference between Traditional Business and E-Business.
  - (b) Explain Safe Deposit Locker opening procedure.
  - (c) Explain difference between Bills of Exchange and Promissory Note.
  - (d) Functions of Clearing House.
5. Write Short Note any *four* of the following :— 16
- (a) Current Deposit Account.
  - (b) Difference between CRR and SLR
  - (c) Monetary functions of RBI
  - (d) Importance of Money Market.
  - (e) Write a note on Treasury Bills.
6. Attempt any *two* of the following :— 16
- (a) Instruments of Indian Money Market.
  - (b) What is Debit Card and Credit Card ? Explain its benefits.
  - (c) Any 8 reasons of Dishonour of Cheque.
  - (d) Define Bills of Exchange. Explain any four types of Bills of Exchange.
-

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI

Examination—April, 2016 (Two Year Diploma Courses)

GROUP—COMMERCE

[वेळ—३ तास]

(एकूण गुण—१००)

बँकींग (प्रात्यक्षिक)

- सूचना.— (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) आवश्यक तेथे सुलभ आकृत्या काढा.
 (४) आवश्यक तेथे जास्तीची माहिती गृहीत धरा

१. (अ) खालील परिस्थितीत बँकर म्हणून तुम्ही कोणती भूमिका घ्याल (फक्त तीन) :—

गुण
१५

- (१) एका ग्राहकाचे तुमच्या बँकशाखेत रुपये ८,००० चालू खात्यावर शिल्लक आहेत. रु. ७,०००, रु. ६,८०० व रु. ५,५०० रकमांचे अनुक्रमे तीन धनादेश एकाच वेळेत शोधनासाठी समाशोधनाद्वारे सादर केले आहेत.
- (२) एका ग्राहकाने दिलेला रु. ६,००० चा धनादेश एका त्रयस्त व्यक्तीने बँकेत सादर केला. तेव्हा त्याच्या खात्यावर फक्त रु. ५,००० शिल्लक होते. त्याच बँकेत या ग्राहकाची रु. ३,००० ची मुदत ठेव आहे. बँकेने त्या धनादेशाचे पैसे द्यावेत काय ? प्रदायी बँकर या नात्याने तुम्ही कोणती कार्यवाही कराल ?
- (३) श्रीमती परमार यांनी एका दुकानात साडी खरेदी केली. परंतु रक्कम कमी असल्याचे आढळले. दुकानदाराला उधारीने साडी देण्याची विनंती करण्याअगोदर त्यांनी फोनवरून त्यांच्या पतीच्या खात्यावर पुरेशी शिल्लक आहे काय याची चौकशी केली. अशा परिस्थितीत अधिकोश अधिकारी या नात्याने तुम्ही काय कराल ?
- (४) एका कर्जदाराने बँकेकडे जमीन गहाण ठेवून नंतर त्या जमिनीवर घर बांधले. तर बँक ते घरदेखील प्रतिभूति मानेल काय ? कारणे द्या.

(ब) पुढील पत्रके कोणत्या तारखेला देय ठरतात त्या तारखा (Due Dates) काढा :—

१५

- (१) ३० नोव्हेंबर १९९१ ही तारीख असलेले व तीन महीन्यांनी देय (payable) असलेले विनिमय विपत्र.
- (२) ३० जानेवारी १९९१ ही तारीख असलेले व ३० दिवसांनी देय (payable) असलेले विनिमय विपत्र.
- (३) १५ जानेवारी १९९१ ही तारीख असलेले व ६७ दिवसांनी देय दर्शनोत्तर (After sight) असलेले विनिमय विपत्र.
- (४) ३० एप्रिल १९९१ ही तारीख असलेले व एक महीन्यांनी देय (payable) असलेले विनिमय विपत्र.
- (५) १ मार्च १९९१ ही तारीख असलेले व देय व्यक्त तारीख ९ मे १९९१ आहे. (निश्चित) (fixed).

(क) खालील बाबींचे माहितीच्या आधारे नमूने (specimen) द्या :—

(१) पुढील तपशिलावरून “ विनिमय विपत्र ” तयार करा :—

आदेशक : श्री गजानन वासुदेव अभ्यंकर, औरंगाबाद.

आज्ञार्थी (आदेशिती) : श्री पुरुषोत्तम गजानन जगदाळे, कोल्हापूर.

आदाता : श्री गजानन वासुदेव अभ्यंकर, औरंगाबाद.

दिनांक (विनिमय विपत्र काढल्याचा) : १ मार्च २००५.

विनिमय विपत्राची रक्कम : रु. १०,०००

विपत्र स्वीकृत केल्याची तारीख : ७ मार्च २००५.

विनिमय विपत्र काढल्याच्या दिनांकापासून ३ महिन्यांनी देय आहे.

(२) पुढील तपशिलावरून “ धनादेश ” तयार करा :—

बँक : स्टेट बँक ऑफ इंडिया, कोल्हापूर शाखा.

आदेशक : श्री भास्कर अनंत देसाई.

आदाता : श्री संतोष अनंत साळवी.

रक्कम : रु. ५,०००.

दिनांक : १ मार्च २०१०.

(३) पुढील तपशिलावरून “ मुदत ठेव पावती (Fixed Deposit Receipt) तयार करा :—

बँक : स्टेट बँक ऑफ इंडिया, रत्नागिरी शाखा.

मुदत ठेवीदार : सौ. मंजुषा विनायक बापट, रत्नागिरी.

रक्कम : रु. २०,०००

ठेव ठेवल्याचा दिनांक : ९ ऑक्टोबर २०१२.

व्याजाचा दर : १२ टक्के द. सा.

ठेवीची मुदत : ३ वर्षे.

(ड) बँकींग नियमन कायद्याची मुख्य सामग्री पावर पॉईंटने सादरीकरण करा.

२. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन बाबींचे नमूने (specimen) द्या :—

(१) रेखांकित धनादेश (Cross cheque)

(२) भरणाचिठ्ठि (Pay-in-slip)

(३) ग्राहकपुस्तिका (Pass Book).

(ब) मागणी धनाकर्ष (Demand Draft) म्हणजे काय ? धनाकर्ष मागणी (Demand Draft) निर्गमित करण्याची व प्रदान करण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

३. ओरल.

४. टर्म वर्क.

१५

१०

१०

१०

१०

(ENGLISH)

[TIME ALLOWED—3 HOURS]

(MARKS—100)

BANKING (PRACTICAL)*Instructions.*—(1) Attempt All questions are *compulsory*.

(2) Figures to the right indicate full marks.

(3) Illustrates your answers with near sketch where ever necessary.

(4) Assume suitable additional data, if necessary.

- Marks**
1. (a) As a banker how would you act in the following situations (any three):— 15
- (i) A customer has a credit balance of Rs. 8,000 in his current account in your branch. Three cheques for Rs. 7,000, Rs. 6,800 and Rs. 5,500 respectively are simultaneously presented for payment through clearing.
  - (ii) A cheque for Rs. 6,000 drawn by a customer is presented at the counter by third party when the balance in the customer's account is only Rs. 5,000. The customer has Fixed Deposit of Rs. 3,000 in the same bank. Should the banker make the payment on the cheque ?
  - (iii) Mrs. Parmar purchases a saree in a shop but finds, she is short of cash, before asking for the credit, she inquires on the phone whether there is sufficient balance in her husband's account.
  - (iv) A borrower mortgages a plot of land to a bank and afterwards constructs a house on it. Is the bank entitled to hold the house also as security ?
- (b) State the date on which the following bills will fall due for payment :— 15
- (i) Bill of exchange, dated the 30th November 1991, payable three months after date.
  - (ii) Bill of exchange, dated the 30th January 1991, payable 30 days after date.
  - (iii) Bill of exchange, dated the 15th January 1991, payable 67 days after sight, and accepted on 20th January 1991.
  - (iv) Bill of exchange, dated the 30th April 1991, payable one month after date.
  - (v) Bill of exchange, dated the 1st March 1991, is expressed payable on the 9th May 1991 (fixed).
- (c) Prepare a specimen of the following :— 15
- (i) Prepare "Bill of Exchange" from the following details :—
    - Drawer : Shri Gajanan Vasudev Abhyankar, Aurangabad.
    - Drawee : Shri Purushottam Gajanan Jagdale, Kolhapur.
    - Payee : Shri Gajanan Vasudev Abhyankar, Aurangabad.
    - Date of Bill : 1st March 2005.
    - Amount of Bill : 10,000.
    - Bill is accepted on : 7th March 2005.
    - Bill is payable after 3 months from the date of bill.

[Turn over]

(ii) Prepare "Cheque" from the following details :—

Bank : State Bank of India, Kolhapur Branch.

Drawer : Shri Bhaskar Anant Desai.

Payee : Shri Santosh Anant Salvi.

Amount : Rs. 5,000.

Date : 1st March 2010.

(iii) Prepare a "Fixed Deposit Receipt" from the following details :—

Bank : State Bank of India, Ratnagiri Branch

Depositor : Mrs. Manjusha Vinayak Bapat, Ratnagiri.

Amount : Rs. 20,000.

Date of Deposit : 9th October 2012.

Rate of Interest : 12 per cent p.a.

Period of Deposit : 3 years.

(d) Power Point presentation on Main contents of Banking Regulation Act.	15
2. (a) Draw any <i>two</i> specimens and any 5 contents of the following:—	10
(i) Crossed Cheque.	
(ii) Pay-in-slip.	
(iii) Pass Book.	
(b) What is Demand Draft ? Explain the procedure for issue and Encachment of Demand Draft.	10
3. Oral/Viva on Project books prepared and its benefits.	10
4. Complete Notebooks and Projects.	10